

LETO IX.

V LJUBLJANI 5. OKTOBRA

ŠTEV. 2.

Kraljica miru

Kraljica miru, prosi za nas.

Od vsepovsod se dviga ta klic.

S sklenjenimi rokami, ponižno prosimo njene naklonjenosti in zaupamo v njeno varstvo. Ali pa se pri tem ne bi dala naša prošnja enostavno preliti v molitev, ki se zdi tako sebična, malo zaslužna in splošna (nizka):

»Naša ljuba Gospa, daj nam mir,
daj, da moje življenje mirno teče,
daj, da ne bom občutil pomanjkanja
in da bom rešen vseh skrbi.«

Ob tem pa ne bomo ničesar izprosili in na svetu ne bo zavladal mir. Mir si je treba odkupiti in Marija je morala veliko pretrpeti, da je Kraljica miru.

*

Sveti Avgustin je označil mir z »tranquilitas ordinis«.

Treba je postaviti vse na svoje mesto in mir bo vzpostavljen. Na koga pa se je obrnil Bog, da bi zgradil red med nebom in zemljo, med Bogom in ljudmi?

Na devico Marijo, ob oznanjenju, ko je mir na zemlji visel na d a ali na n e.

Marija pa je sprejela; in postala je naša Kraljica miru.

Toda kdaj šele?

Postala je Mati tistega, ki je delal čudeže, ki je od mrtvih vstal, in tistega, ki ga je videla umirati na križu.

Za mir na svetu je Marija sprejela največje trpljenje matere, ko tu vidi umirati svojega Sina, ne da bi Mu mogla pomagati.

Kraljica miru, prosi za nas.

Ta prošnja ima vsebino le, če smo pripravljeni žrtvovati vse, kar je potrebno za mir,

če smo pripravljeni, da nas sujejo, da nam nasprotujejo, da se žrtvujemo, samo da zraste mir v nas in v svetu.

Sicer smo kakor šolarček, ki moleduje svojega učitelja: »Vlijte mi učnost v glavo«, obenem pa si je ne skuša sam priboriti.

*

Moliti za mir se pravi prositi za (notranje) razsvetljenje in moč, ki naj napravita v človekovi notranjosti tih mir in red.

Moliti za mir se pravi prositi za presnovitev naših src, ki naj bodo ljubezni polna.

Prosim za mir se pravi prositi, da bomo mogli iz ljubezni do miru napraviti red okoli nas.

Moliti za mir se pa tudi pravi prositi, da bi vsakdo storil tako in toliko, kakor preprosta mati v svoji globoki molitvi:

»O Gospod, samo uboga mati sem, katero vojna plaši; ne poznam velikih moči in moj vpliv je prav majhen.

Toda dobro vem, da bi vojna ne bila več mogoča, če bi vse matere na zemlji privzgojile svojim otročičem samo nekoliko Tvojega usmiljenja in ljubezni.

Zato Te pa prosim, moj Bog, da meni in drugim pomagaš, da bo usmiljenje zažarelo v nas in pri nas.«

Iz »Foyer Notre-Dame«.

Glejte moj rožni venec

Bilo je v mestu Florenci v poletju leta 1900. Sonce je močno pripekalo; po cestah so se sprehajali tujci iz raznih dežel in ogledovali starodavne spomenike umetnosti. Michelangelov David je nemo strmel v vse drveče nožice in Savonarolove sobe pri Sv. Marku so bile vse tihe. Le pred univerzo je bilo zelo živahno. Na juridični fakulteti so se končala predavanja. V močnih skupinah so prihajali akademiki po širokih stopnicah iz univerzitetnega poslopja. Nekemu akademiku je padla knjiga na tla. Hitro se je sklonil in jo pobral. Pri pobiranju knjige pa mu je padel rožni venec iz suknjiča. Okrog stoječi so opazili rožni venec na tleh in zagnali močan hrup: »Kdo pa je tak pobožnjakar? Haha, rožni venec, na univerzi! Vrnite mu to navlako!

Akademik, kateremu je padel rožni venec na tla, je bil nečak nekega kanonika; po naravi je bil bojazljiv. V obraz je bil rdeč kakor kuhan rak, kakor da bi ga kdo zalotil pri tatvini. Vzel je rožni venec in se začel izgovarjati: »Glejte, kaj mi je moja praznoverna in neumna mati dala v suknjič!«

»Neumen in praznoveren si ti, strahopetnež,« se je oglasil močan glas. »Tvoja mati zasluži spoštovanje, ti pa ne!« Po teh besedah se je neustrašeni akademik Fabio Giardi postavil na vrh stopnic in z mogočnim glasom zaklical: »Če hočete videti rožni venec, glejte mojega!« V levi roki je visoko držal rožni venec, desno pa je stisnil v pest in nadaljeval: »Kdor ima kaj proti, naj pride sem! Tu je moja pest!«

Pogumen nastop mladega fanta je osramotil okrog stoječe. Od glavnih vrat pa so zadoneli pritrdjevalni glasovi: »Živio, dobro si jih ugnal!«

Strahopetnež je brez besede izginil. Zavedal se je, da je s svojim dejanjem sramotil svojo mater, nečast pa storil tudi nebeški Materi Mariji.

Koliko naročnikov si pridobil za »Našo Zvezdo«?

Tri fare

*Mučna vročina useda se v grabe,
sonce zahaja za Mirno goro,
v dvoje in troje romarji daljni
k Trem faram gredo.*

*Tiha samota krog cerkve molči,
grob se za grobom med cvetjem smeji.
Romarji mimo pobožno gredo,
pesmi Mariji Trifarški pojo.*

*Zvon je zamajal pokojno ravan,
pabi k pečernicam srenjo domačo.
Trije duhovni v zlatu pred Bogom kleče,
s pesmijo poje jim dobro srce.*

*Noč razgrnila je plašč nad vasjo,
srenja odšla je počasi domov.
Romarji daljni so legli v cerkvi na tla,
bernim je sladka bližina Boga.*

*Lučka pred Svetim tiho gori,
romar se romarja zpesto drži.
Mati Trifarška čuva jih vse,
vsako za Mater bije in čuti srce...*

Dr. Stanko Cajnkar

Kako vemo za Boga?

Naše prepričanje o resničnosti božjega bivanja lahko pada in se dviga. Ako pada, pridemo do neke meje, kjer prepričanje spremeni svoje ime in postane dvom. Še niže pa je druga meja, kjer tudi dvom izgine in ostane samo še neznanje in zanikanje (kakor trdijo ljudje, ki so do te spodnje meje izkustveno prišli). Za nas je važnejša pot navzgor: iz prepričanja v vedno večjo jasnost in v vedno resničnejšo polnost. Zgornji del te poti je malovernim in nevernim prav tako tuj, kakor je povsem prepričanim resničnost in možnost dvoma in neznanja. Ako je to prepričanje o resničnosti božjega bivanja na svoji najnižji stopnji težavna resnica, ki prihaja s svojo nujnostjo in s svojimi zahtevami in vzbuja strah, je v svoji polnosti vesela zavest in samo po sebi umevna resničnost, ki prinaša srečo. In ako se v globinah razum bori sam s seboj in nekako proti volji išče resnico, je v višinah tega prepričanja celoten človek priklenjen na božjo resničnost. Tukaj neha biti dokaz zgolj funkcija razuma. Človek kot celota čuti svojo bitno odvisnost od Boga in tudi spoznava (ako lahko tako rečemo) kot celota: razum, volja, čustvo in še telesnost sama, vse čuti božjo bližino in jo priznava kot nekaj resničnega, veselega in neskončno dobrega. Tako postane dokaz za božjo bivanje bolj plastičen, bolj celoten, bolj življenjski, bi lahko rekli. S tem nočemo jemati pomena razumskim dokazom, ampak jim hočemo dati še večjo verjetnost. Saj nam navsezadnje prav naš razum

pravi, da mora neskončna božja resničnost vzvaloviti vsako nitko naše duševnosti in telesnosti.

Na to poglobljeno gledanje oziroma dojevanje božje resničnosti misli dr. Romano Guardini, ko odgovarja na vprašanje: »Kako vemo za Boga?« Naj navedem nekaj njegovih misli.

»Eno je vnaprej jasno: Da se to ne more zgoditi samo z vrtajočim mišljenjem. Zgolj razumsko delo ne vodi k živemu spoznanju Boga. Ako je odkrito, lahko naredi v tem (spoznanju) veliko uslugo; toda nikoli ne bo moglo biti resnično dojetje živega Boga sad mišljenja samega.

Poznamo pa tudi živo mišljenje. Ono, ki prihaja iz življenja, in se zopet tjakaj vrača; ono, ki razlaga življenjske izkušnje, jih spravlja v zvezo, pogloblja in nas usposablja za nova izkustva. Ono mišljenje, ki ga vse sile človeškega bivanja nosijo, prepletajo in vodijo: mišljenje gledanja, vesti, hotenja, slutenja, dojevanja resničnosti in kakor ga pač še hočemo imenovati. Če je najgloblje, to je srce, pripravljeno, potem gleda duševno oko v dogajanje, v stvari in spozna v njih onega velikega, živega Drugega. Vse kaže nanj. V njem šele se stekajo črte bitja, vzrokov, modrosti, izraza, forme, hotenja, zmisla. Tako spoznanje seveda lahko vodi k Bogu...

Naše življenje samo, prepleteno z njegovo milostjo, dojema božje življenje. Razum pa ta izkustva predela, uredi, razjasni in preizkuša, si daje račun o njih in garantira njih resničnost.

Načinov, kako pride do takega spoznanja in predelavanja, je toliko, kakor je življenjskih področij. Ako vprašamo velike verne ljudi po njihovih izkustvih; in ako vprašamo tudi svoja majhna lastna izkustva, stopi v ospredje nekoliko teh načinov, kako se veren človek zave božjega življenja.

Dr. Guardini našteva nato nekoliko teh načinov: izkustvo vesti, izkustvo življenjske smotrnosti (on imenuje to: *Die Gotteserfahrung der Lebensfügung*), hrepenenje itd. Ta opazovanja so silno lepa, le da bi bilo predolgo, ako bi hoteli vse to citirati. Navedem le še zadnji način teh izkustev: »Preprosta zavest: Bog je tukaj.« Ni lahko govoriti o tem, ker ni mogoče skoraj ničesar povedati. Ne gre namreč za to, da je Bog takšen ali takšen; da ima to ali ono lastnost; da dela to ali ono... Vse to tukaj ni bistveno. Samo to: On je tukaj. In: On je On.

Težko je povedati, kako se ob takih prilikah zavemo njegove resničnosti. Primera nam lahko pomaga: S človekom, ki mi je notranje blizu, sem v isti sobi. Sam se z nečim ukvarjam in on tudi. Ničesar skupnega ne delava, niti ne govoriva, tudi ne gledava drug drugega, in vendar vem: On je tukaj. Skozi vse delo ali govorjenje ali mišljenje gre preprosta, enakomerna zavest: On je tukaj... in on je on... in oboje je eno. Tako nekako tudi tukaj.

In ta zavest ima lahko dvojno obliko, obliko praznote in obliko polnosti. Lahko se zgodi, da ni ničesar tukaj. Srce pogreša; hoče ven, in krog in krog je praznota. Misel prisluškuje, toda vse ostane nemo. Toda ta »ničesar ni tukaj«, ta praznota, ta onemelost ima nekje neko sredino. Ima neko nedoumljivo obliko. Nekaj čakajočega pričakuje v njej. To je božji prostor. On je tukaj s tem, da ga ni tukaj. Srce ga dojema, ker ga pogreša. Tako zve za »ne«, ki je v Bogu: za to, kar ni: ne človek, ne zemeljska usoda, ne svetovno čustvo. Bolečče, toda resnično osrečujoče je zvedeti, kaj ni, in čutiti veliko pomanjkanje!... In se lahko zgodi, po dolgem čakanju; da se prav tiho nekaj spremeni. To ni več »nič«. Je nekaj... Ne mislimo na velika doživetja; na svetlobo ali plamen ali silo. Nočemo izgubiti tega, česar nas je naučila šola onega »Ne«. Nič posebnega se ni zgodilo, le da je stopila na

mesto onega vedno napolnjenega pomanjkanja nežna polnost. Ni mogoče povedati, kaj da je. In vendar je On tukaj. In On je On« (Vom lebendigen Gott. pp. 81—90; Matthias-Grünwald-Verlag, Mainz 1930).

Nekaj knjig o takih in podobnih vprašanjih

- Garrigou-Lagrange: Dieu. Paris 1928. — 5. izdaja.
Jos. Mausbach: Dasein und Wesen Gottes. Münster 1926—29.
Erich Przywara: Religionsbegründung. 1923.
Erich Przywara: Gottgeheimnis der Welt. 1923. München.
Erich Przywara: Ringen der Gegenwart. Filser-Verlag, Augsburg 1929.
A. D. Sertillanges O. P.: Dieu ou rien. Paris 1935.
A. D. Sertillanges O. P.: Catéchisme des incroyants. Paris 1930.
Joseph Engert: Der Gottesgedanke im modernen Denken. Augsburg 1932.
France Veber: Knjiga o Bogu. Celje 1934.

Stanko Cajncar:

Na vlaku

Lanska pozna jesen mi je ostala v spominu z enim samim svojim dnevom. Vse drugo se je zgubilo v nepovrat, kakor se nam gubijo ure, ki jim nismo hoteli dati prave vsebine.

Pri nas v Sloveniji ni nikamor prav daleč. Naši kraji so kakor hiše v vasi. Vse je samo sosodstvo. Zato smo povsod kmalu doma. Vse kraje že nekam vnaprej poznamo, ker je drugod tako, kakor je pri nas. Le do človeka je včasih tudi pri nas zelo daleč. Do njegovega srca, do duše, ki je tuja kakor sibirske stepe in hladna kakor pokrajina ob severnem tečaju. Toda to samo mimogrede. Povedati sem vam hotel samo to, da sem se tisti lepi dan vozil iz Ptuja v Ljubljano in da na vožnjo zaradi tega našega slovenskega sosodstva sploh nisem mislil. Dozdevalo se mi je, da zelo dobro poznam vse kraje, mimo katerih se bom vozil. Brez pravega zanimanja sem sedel v kupé brzega vlaka, ki je privozil iz Budimpešte. (Naši brzovlaki mi niso posebno pri srcu. Preveč so obloženi s tujci — vsaj poprej je bilo tako — nekam hladni so za naše občutje in morda res vse prenašlo prevozijo našo zemljo. Zavest, da je naš dom ozek in majhen, te nehoté muči. Poleg tega poslušam samo tujo govorico. Za našo besedo je komaj kaj prostora. Za našo pesem pa ni prav nikakega mesta. Tujci se vozijo preko naših polj, mimo vasi in mest, ob rekah in gorah, pa ne vedo, kje so, in ne vedo, kaj smo mi.)

Pripravil sem si knjigo, ki sem jo nameraval čitati. V kupeju je bilo nekaj ljudi, ki so govorili madžarski. Zato so mi bili že vnaprej zelo indiferentni. Iz neke hladne vljudnosti sem prav na naglo pregledal svojo družino. Meni nasproti je sedel mož srednjih let, poleg njega nekoliko starejši človek, ki bi utegnil biti profesor ali odvetnik, v kotu ob oknu pa je sedelo dekle, ki je moralo do nedavno biti še napol otrok. V vozu je bilo vse polno prtljage, kakor je to pri madžarskih potnikih še prav posebej navada. Med vso to navlako je bil na zelo vidnem mestu kovčeg, v katerem je morala biti violina. To sem brez posebnega truda spoznal. Vendar v vsem tem ni bilo nič posebno zanimivega. Začel sem s profesorsko vnemo čitati svojo knjigo. Pa je že tako, da so te knjige, ki jih prebiramo na vlaku, samo pretveza. Bereš in bereš, pa nič ne veš, kaj hoče knjiga povedati. Gledaš skozi okno, poslušas razgovor, ki ga niti ne razumeš, opazuješ svoje sopotnike, ki tega ne smejo čutiti, gledaš na uro, ki se prepočasi premika naprej. Knjiga je samo španska stena, ki hoče nekaj zakriti. Tudi meni je bila. Pa ne dolgo. Postala je nepotrebna in mi nič več ni mogla biti na uslugo.

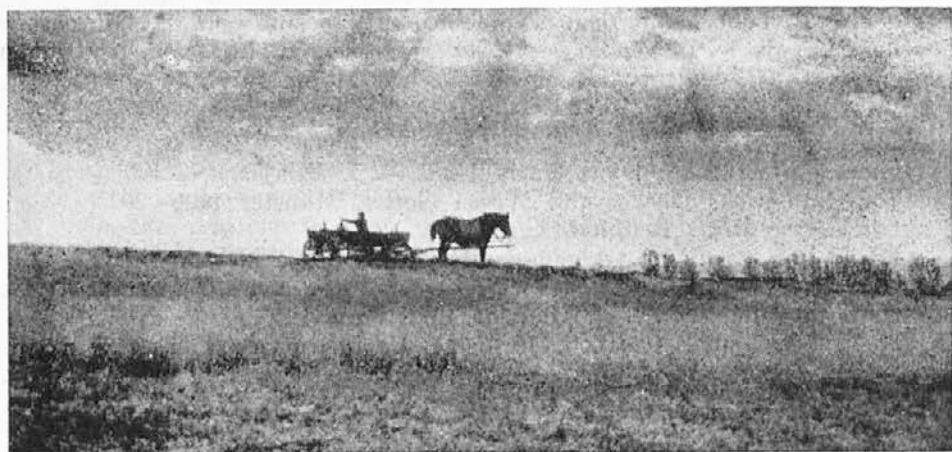
Dekle ob oknu je zelo vneto gledalo našo slovensko zemljo. Nekaj otroško prikupnega je bilo v tem pametnem obrazu, ki pa ni bil izredno lep. Moža, ki sta se vozila z njo, sta tolmačila, kakor sta pač vedela. Toda dekle je hotelo vedeti stvari, ki jih nista mogla poznati. Tako sem postal potreben. Ne vem več natanko, kako je bilo. Ob nekem vprašanju so se obrnili name, a v svojem jeziku. Odkimal sem in povedal po naše, da ne morem ustreči. In sem vprašal, če znajo kakšen drug jezik.

»Da, nemški«, je odgovorilo dekle.

»Kaj pa francoski,« sem bil radoveden, ker se mi ni ljubilo govoriti nemščine.

»Na žalost ne,« je odvrnilo dekle.

Tako je ostal samo en most.

Potem sem razlagal posebnosti naše zemlje in našega naroda. Pa sem takoj doumel, da kljub majhnosti svoje zemlje vendarle ne poznamo. Še v svojem jeziku težko izrazimo lepoto in vrednost tega, kar imamo. V tuji besedi pa je vsaka razlaga tako nebogljen, da se samemu sebi čudiš in ne veš, odkod ta revščina. Ali je v tebi, ali je izven te, ali pa le oni, ki te poslušajo, tako slabo razume našo najlepšo misel. V Celju bi bil moral govoriti o celjskih grofih in njihovi zgodovini, pa sem vedel zelo malo povedati. Dekle je poslušalo z večjim zanimanjem, kakor so besede same zaslužile. Dan je bil čudovito lep. Tako lepega, poznojesenskega dneva že dolgo ni bilo. Bogastvo barv je bilo razlito preko naše utrujene zemlje.

»Lepo je, zelo lepo je pri vas,« je menilo dekle.

»Res je lepo.«

»Kakšen narod prebiva tod,« je hotela vedeti. »Ali hrvatski?«

O Hrvatih je menda še z doma vedela nekaj besed.

»Ne, slovenski.«

»Slovenski,« se je čudila.

»Da, naš, slovenski.«

»Toda poprej ste bili v Avstriji.«

»Bili smo v Avstriji, ker smo morali biti. Slovenci pa smo bili tudi tedaj. In narod, ki ga vidite na poljih in travnikih, je slovenski.«

Povedal sem, da imamo svojo kulturo, ki je tem dragocenejša, ker je zbrana z velikim trudom in neštetiimi žrtvami. Imamo univerzo, opero, muzeje, galerije, industrijo in obrt.

»In lepo zemljo,« je dostavila.

Zopet je gledala naše gore in reko, ki je živahno tekla ob železniški progi. Morda jo je obilica lepote utrudila. Mogoče pa je ena lepota vzbudila misel na drugo. Vzela je zavoj z violino in je začela preizkušati strune.

»Ali vas bo motilo, če bom igrala na gosli? Saj bom čisto narahlo.«

»Ne bo me motilo. Prav rad poslušam godbo, čeprav zelo malo razumem.«

Ta skromnost ni samo vljudnost. Začela je igrati. Kljub vsemu svojemu pomanjkljivemu razumevanju glasbe sem kar kmalu začutil, da je dekle velika umetnica. Ne vem, koliko skladb mi je v svoji vnemi zaigrala. Ko je končala, me je vprašujoče pogledala, ne da bi kaj rekla.

»Lepo igrate,« sem dejal.

»Ali vam ugaja,« se je smejala. Videl sem, da je pohvale vajena.

»Da. Lepa hvala. Ali greste na kako turnejo?«

»V Benetke in potem v Pariz. Dosedaj še nisem bila nikjer izven domovine. Doma sem pač mnogo nastopala. Lansko leto sem igrala na velikem koncertu ob priliki evharističnega kongresa v Budimpešti.«

Vse to je povedala z neko samozavestjo, ki pa je bila prav simpatična. Nič narejenega in ošabnega ni bilo v njenih besedah. Upravičeno sem se čudil. O prvem trenutku nisem vedel, kako naj razgovor nadaljujem. Starejši mož, ki se je vozil v istem kupeju, mi je pomagal iz zadrege. Potegnil je iz žepa svojo vizitko in mi je ponudil svojo roko.

»Dr. Leugyel, odvetnik. In to je moja hčerka.« Povedal sem svoje ime, pa vem, da si ga nihče ni zapomnil.

»Ali spremljate gospodično hčerko na njeni turneji,« sem vprašal.

»Da, toda samo do Benetk. V Pariz se bo vozila sama.«

»Pa ne vem, kako bo šlo,« je rekla. »Francoščine ne znam.«

»Se boste naučili. To ne bo posebno težko. Gotovo vas kdo čaka, da vas pospremi.«

»To že. Neki sorodniki me bodo čakali. Ali poznate Pariz?«

»Poznam. Tako oddaleč kakor pač tako veliko mesto poznamo, če smo bili borni dve leti njegovi gostje in študentje obenem.«

Potem sva še dalje govorila o Parizu, ne da bi pri tem pozabila na lepoto naše slovenske jeseni, ki je pozdravljala in vabila od vsepovsod.

Gospod oče je medtem iskal neke papirje. Videl sem, da mi hoče nekaj pokazati.

»Prosim.«

Na velikem, belem listu papirja je bilo polno slik hčerke umetnice in dolga vrsta raznih kritik iz velikih listov in revij. Prva slika je predstavljala šestletnega otroka z violino v rokah. In članek, ki je bil za spremstvo, je vedel mnogo povedati o izrednem muzikalnem čudežu. Druge slike so bile iz poznejših let. Kritike pa so govorile o veliki nadarjenosti in naravnost neverjetni tehnični spretnosti.

Zopet nisem vedel, kako naj izrazim svoje začudenje. Bil sem še bolj neroden kakor navadno. Povedal sem nekaj praznega, kakor je to običaj. Rešila me je lepa jesen, ki je obrnila dekletovo pozornost nase, in pa violina, ki mi je postajala vedno bolj simpatična, čeprav je gospodična umetnica na svojo obljubo, da bo prav narahlo igrala, povsem pozabila. Okrog mene je bil za nekaj časa samo svet pesmi. Pela je violina, pela je reka, mimo katere smo se vozili, peli so gozdovi, vinogradi in travniki, ki smo jih puščali za sabo. Pesem tujke je postajala akord v pesmi naše slovenske zemlje. Nehote sem se izgubil v misel o naši človeški od-tujenosti. Tisoč pregraj nas loči: jezik, mišljenje, čustvovanje, zemljepis in zgo-dovina, knjige in časopisi, skoraj vse. Le tuintam se pregraje zrušijo in tedaj smo vsi eno. Vsi smo samo otroci, ki smo se za hip srečali v vrtu svojega edinega Go-spodarja; ob zvoku lepote in dobrote, ki smo jo kot dediščino odnesli v svet. Na kaj le misli mlada umetnica? Ali ji je lepota naše zemlje vzbudila vsaj rahel odmev človeške ljubezni do naroda, ki tod prebiva? Bog ve.

Pesmi v kupeju je konec, ona druga, ki se z njo igra sonce, traja dalje.

»Poglejte, kake barve,« je re-klo dekle.

»Človek bi hotel biti slikar,« sem odvrnil, čeprav sem dobro ve-del, da nisem povedal niti najmanj-še duhovitosti. V tujem jeziku je vsa-ka misel še bolj nerodna kot sicer.

»Kaj pa je tam, na vrhu tega hriba,« je zopet vprašala.

Sklonil sem se proti oknu in p-gledal.

»Kaj mislite?«

»Tam zgoraj, prav na vrhu.«

»Križ je, velik križ. Lani smo postavili polno takih znamenj.«

»Poznam,« je rekla. »Tudi pri nas so.«

Opazil sem, da je tudi sama nosila znamenje križa na svojem vratu.

Torej ni samo lepota, ki dela sedaj most med dvema povsem tu-jima človekoma. Še ožja zveza je ta križ, znamenje naše skupne vere, simbol iste ljubezni. Da, iste ljube-zni. Ko bi le živa bila, živa in jasna, kakor je sončni dan in močna kakor

gore in reka. Potem bi kljub tujemu jeziku nič več daleč ne bilo do drugega človeka. Morda sedaj oba o tem molčiva in drug drugemu ničesar ne zaupava. Človek je včasih še samemu sebi skrivalnica. Pred tujim svetom nepoznanega človeka pa postane zmeden kakor otrok pred tujcem.

»Ali boste še kaj zaigrali.«

»Bom, če vam ni neprijetno.«

Mnogo skladb sem slišal tisti dan. Le malokatero sem poznal. In še tiste, ki so mi bile znane, so se mi v tem premikajočem se domu zdele zelo nove. Čas je zelo naglo mineval. Moja knjiga je samevala. Niti za trenutek ni mogla vzbuditi mojega zanimanja. Bližali smo se Ljubljani.

»Ljubljana. Naše mesto, naše majhno glavno mesto.«

»Res? Tukaj ste doma?«

»Rojen sem nekje drugje; tudi službo imam v drugem kraju. Toda to je naš skupen dom. Sem raomamo kakor vi v Budimpešto in Francozi v Pariz.«

»A tako? Lepo.«

Začel sem pobirati svoje stvari: knjigo, aktovko in neizbežni dežnik.

Mlada potnica v prvem trenutku ni mislila, da se poslavljam. Sama se je vozila daleč, v brzovlaku, ki divja in se ne ustavlja rad. Še tam, kjer se ustavi, malokdo izstopi.

»Saj še ne izstopite,« je vprašala nekam začudeno, ko je videla, da le zbiram svoje malenkosti.

»Pač, gospodična. Jaz sem na cilju.«

»Oh, škoda,« je rekla s toliko iskrenostjo, da sem se moral začuditi. Na takem tujem vlaku slovo pač ni težko.

»Zelo me je veselilo,« sem rekel. »Hvala vam za pesmi in prijazno besedo.«

»Hvala tudi vam,« je rekla in mi je segla v roko.

»Pozdravite mi Pariz. In mnogo uspehov! Zbogom.«

»Zbogom.«

Vlak je obstal. Ob oknu je stala mlada, tuja umetnica in je še enkrat pozdravila.

Sedaj je zopet jesen. Morda je na zunan prav tako lepa, kakor je bila lanska. V našem doživetju je njena podoba čisto drugačna. Blaznost vojne je vse umazala, tudi lepoto in dobroto. In križi po naših slovenskih hribih so polni žalosti. Onemeli čakamo in se borimo za novo jasnost. Pri delu smo okorni in nerodni. Beseda je samo jecljanje. Spomini so daleč in so zaviti v žalost sedanjosti. Kako tuji smo si ljudje, kako neusmiljeno tuji. Pa bi nas lahko sprijaznila ena sama lepa jesen, pesem, violine, razgovor o čemerkoli, križ na gori, spomin na lepoto, ki nam je bila darovana en sam dan.

Čudno je to. V trenutku, ko to pišem, sta pred mano dve knjigi. Lippertova »O dobrem človeku« in Krnifova »Bojevniki za življenje«. Zunan pa je laž in hudobija, ubijanje in smrt. Ali bi nas na križ razpeti Kristus ne mogel rešiti tega strašnega zla? Morda pa smo čas njegove ljubezni zamudili?

Rimski listi o škofu Jegliču:

Pot k sedmerim Marijinim cerkvam

III.

Ne daleč od Palatina se dviguje rimski holm Aventin. Romarski voz, če mu smemo zaradi romarjev tako reči, je prosto in počasi vozil po široki cesti. Le zdaj pa zdaj je nekoliko podirjal, kakor bi se hotel ubraniti sirot, ki jih tod vse polno srečavaš.

»Siromaki nas spremljajo prav do cerkve!« je opomnil škof.

Aventin je najsiromašnejši okraj v Rimu. Siromaki, vajeni svojega prosjaškega posla, niti ne pomislijo, kako mora biti tujcu nadležno, če ga vso pot od vseh strani oblegajo s prošnjami. In če je tujec duhovnik, ga bo siromašen deček morda najprej pobožno zaprosil »un santo«: kakšne podobice, takoj potem pa se bo klic spremenil v »un soldo«.

»To je pa prevelika zamenjava!« je škof nevoljen odmajal z glavo, ko se mu je bližal in vsiljeval tak prosilec. »Pa dajte mu vseeno miloščino, že zaradi svetopisemskega nadležneža.«

Glavna cerkev na Aventinu je posvečena sv. Sabini. V tem svetišču počivajo ostanki sv. Sabine. Najstarejši zapiski trdijo, da je bila Slovanka. Menda iz Dal-

macije. Torej je ta cerkev nam Slovencem nekako sorodna...

»To bo še treba povprašati našega zgodovinarja dr. Grudna!« se je nasmehnul škof Jeglič.

To pa je gotovo, da ji je 425. leta dalmatinski duhovnik sezidal cerkev na mestu, kjer je bila sv. Sabina mučena. Prišla je v Rim, postala kristjana in prestala mučeniško smrt. Velik in glavni shod v tej cerkvi je 29. avgusta na praznik sv. Sabine.

»Toda mi smo danes semkaj prišli zaradi Marije!« je poudaril škof v misli, da nismo prišli prav.

Seveda, zaradi Marije! In Presvetlemu gotovo ne bi bilo prav, če bi kot Slovenci, ki ljubimo svoj rožni venec, prezrli oltar sloveče Roženvske Matere božje na Aventinu.

»O, to je pa prav lepo!«

Takoj tam na desni strani, skoraj tik glavnega oltarja, stoji oltar Roženvske Marije. Naslikal jo je slavniti italijanski umetnik Salvi Sassoferrato. Lani 11. julija 1905 so slavili tudi na tem kraju 500 letnico njegovega rojstva. Izmed vseh njegovih del je najbolj sloveča Roženvska Mati božja.

»Podoba mi je dobro znana. A tukaj se torej nahaja?« jo je z veseljem spoznal in pozdravil škof.

Tukaj med sinovi sv. Dominika. K tej podobi je večkrat priromal Joahim Pecci poznejši papež Leon XIII.; na to podobo je mislil in tej Roženvske Devici se je priporočal, ko je pisal svoje znamenite roženvske okrožnice. »Zdi se mi,« tako se začena enajsta izmed teh dvanajstih okrožnic: »da mi je z ljubeznijo do krvne matere prirojena tudi ljubezen do Roženvske Marije. Vedno raste z menoj.« Ob 50 letnici škofovske službe se je za vse neštevilne milosti in dobrote v posebni okrožnici zahvalil Kraljici svetega rožnega venca. Iz te cerkve in izpred tega oltarja je prejel iz rok oo. dominikancev papež Pij IX. preprst rožni venec, ki je bil njegov stanoviten prijatelj tudi na Petrovem prestolu.

Poleg teh slavnih listov hrani zgodovina te roženvske podobe tudi en žalosten list. Ko so pred leti popravljali cerkev, je nepošten in podkupljen zidar porabil to priliko in ukradel roženvsko sliko. Dominikanci so zelo žalovali po njej in premolili mnogo roženvencev, da se jim podoba zopet vrne. Čez dolgo dobo dni so jo zopet dobili nazaj.

Škof Jeglič je pokleknil pred oltar, vzel rožni venec med prste in dolgo, dolgo molil. Mislim, da smemo reči tudi o njem, da mu je bila z ljubeznijo do krvne matere prirojena tudi ljubezen do Roženvske Marije. Kolikrat ste ga mogli pred večjim delom ali pred važno odločitvijo videti, da je z rožnim vencem v roki prosil Marijinega blagoslova in varstva. In kadar je stvar odločil, je temu in onemu mirno dejal: »Marija bodi milostiva tebi in meni!...«

Danes pa je klečal pred oltarjem milosti polne Roženvske Matere božje. Molil je molitev sv. rožnega venca »cum clamore et lacrimis«, kakor naj se po opominu Leona XIII., danem 1891. leta škofom, moli ta molitev.

»Sedaj stopimo na samostansko porto, da si izberemo nekaj rožnih vencev.«

V pritličnem dominikanskem samostanu namreč vežejo in prodajajo molke razne vrednosti in velikosti. Dva posebno lepa molka sta bila menda odbrana za stolnega prošta dr. Kulavica in za škofovega brata, Jožefa Jegliča, ravnatelja Gospodarske zveze. Drugi molki pa še za mnoge druge.

Pa glejte, kako je včasih kakšen dar in dan pomenljiv! Čez dobrih deset tednov potem, 18. maja 1906, sta umrla stolni prošt dr. Kulavica in škofov brat,

Kraljica miru

ravnatelj Jožef Jeglič. Pač jima je bila Kraljica sv. rožnega venca milostiva priprošnica pri Bogu.

Po končanem obisku pri Rožnovski Mariji na Aventinu nas je pot vodila istotam k cerkvi sv. Aleša in potem še tja k Sv. Anzelmu. Ta poslednji samostan in zavod je škofa posebno zanimal v gradbenem in gospodarskem pogledu.

»Tako vzornega semenišča še nisem videl. Kdaj in kako bi mogli pri nas zgraditi kaj podobnega?« Kdo ve, če ni škof Jeglič tedaj mislil tudi že na zgradbo potrebnega novega ljubljanskega bogoslovnega semenišča? Z benediktinskim samostanom sv. Anzelma je namreč združeno tudi bogoslovno semenišče za benediktinske klerike, ki študirajo v Rimu.

Prijazno je prišel škofa Jegliča pozdravit nadoplat benediktincev, ki tu prebiva, Dom Hildebrand de Hemptinne. Povedal je, da je denar za prostrani samostan in za veliko romarsko cerkev sv. Anzelma prispeval papež Leon XIII. Tako se je torej — po besedah škofa Jegliča — ta veliki mecen poklonil benediktinski znanosti in umetnosti, ki sta v benediktinskem redu tako pristni; a še bolj je s tem izrednim darom pokazal, kako nenadomestljiva je vera, ki jo benediktinski red že izza davnih dob širi in utrjuje med krščanskim ljudstvom.

Ogled Sv. Anzelma je škofa precej zamudil in čas, ki je bil za dopoldansko romanje določen, je bil s tem dopolnjen.

»Andiamo alla casa, all'Anima!«

Mimogrede je bilo še mogoče škofu le zdaleč pokazati zanimivo in znamenito cerkev San Stefano rotondo, ki je bila 1898. leta dodeljena prvemu slovenskemu kardinalu Jakobu Missii, goriškemu nadškofu. Zavzemal jo je komaj štiri leta in je bil ob tedanjem Jegličevem obisku v Rimu že štiri leta v grobu. Kako gre vse hitro mimo!

Prva polovica našega romanja k sedmerim cerkvam se je nagnila k svojemu koncu. Voz je zavil mimo male cerkve S. Trifone na Piazza Fiammeta; potem se je okrenil na »božični trg« Piazza Navona, kjer se je nad bližnjimi rimskimi strehami že videl zeleni stolpič cerkve v nemškem hospicu dell'Anima.

Tisti dan popoldne so se prišli škofu Jegliču pokloniti slovenski bogoslovci (germaniki) in drugi slovenski slušatelji na gregorijanski univerzi. Vseh skupaj je bilo devet. »Veselim se vaših uspehov«, jim je k sklepu dejal: »toda pri vseh svojih uspehih ostanite ponižni. Nam tantummodo humilibus dat Deus suam gratiam.«

Silvin Sardenko.

PREGLEDI

M. a. o.

Ob novi gledališki sezoni

Kadar grem mimo tiste ponižne, pa vendar tako prikupne in nam vsem tako drage hiše, ki ji pravimo slovenska drama, se vselej zamislim. In kadar stopam vanjo, stopam z radostjo, kot bi stopal v posvečen hram, vstopam pa tudi z bojaznijo: ali bo uspeh? Ali pa bo morda zopet korak nazaj?

Vedno se zamislim, zamislim se v preteklost slovenske drame, te najbednejše pastorkice slovenske umetnosti in obenem pomislim na njeno prihodnost. In včasih mi polete misli tja do prvega Dionizovega spreveda v Atenah, pred očmi mi vstajajo mogočni, stari amfiteatri — pa zopet moderna, velika gledališča naših dni. In potem občudujem tiste zavedne slovenske dijake, ki so že pred skraj tri sto leti imeli toliko poguma in volje, da so kljub vsem oviram priredili prvo slovensko gledališko predstavo in občudujem očeta Romualda, ki je s škofjeloškim pasijonom postavil temeljni kamen slovenskemu gledališču. Pa pomislim še na Zoisia in na Linhart, ki sta se trudila za našo mlado dramatsko literaturo in končno na Cankarja, ki je privedel naše gledališče do zmage...

Pa vendar je gledališče poleg slovenske univerze naša največja kulturna ustanova, s katero se lahko pokažemo pred svetom. Zato imamo mi radi svoj teater in želimo si takega, da bi bili lahko nanj ponosni, še ponosnejši, kajti ponosni smo že sedaj. Naš teater ima odlične umetnike, ti ga dvigajo in vodijo do zmage. Druga stvar bi bila — pa o tem raje molčimo. Tretja stvar pa je repertoar. Repertoar, ki bi nikdar ne smel biti brez Cankarja in repertoar, ki je skoraj vedno brez Cankarja...

Pred dnevi smo pričeli novo sezono. Pričel jo je Medved, pričel jo je njegov Kacijanar, pričelo jo je izvirno delo. Po vtisu, ki sem ga dobil pri prebiranju te

dramske kronike, sem pričakoval le majhen uspeh. Pa ni bilo tako hudo. Prof. Šest nam je pokazal, kaj zmore odlična režija, presenetila nas je lepa inscenacija in Levarjeva kreacija je bila tako umetniška, da jo lahko prištejemo k njegovim največjim stvaritvam, med katerimi naj omenim le Julija Cezarja, Kralja Leara, Othella, Glembaja, Borisa Godunova in Hermana Celjskega.

Drugi se nam je letos predstavil sarkastični Bernard Shaw, obetajo nam neko Langerjevo delce, ki ima menda zelo velik odrski efekt in še kaj. O Cankarju pa doslej še nič.

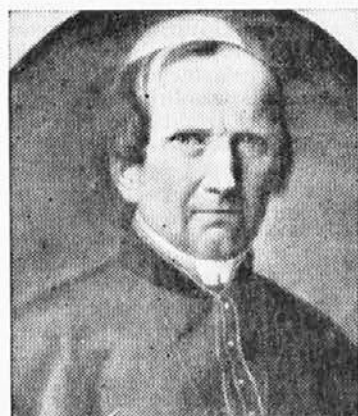
Z velikim upanjem spremljamo pričetek nove sezone. Repertoar nam ne obeta bog ve kaj. Tolaži pa nas to, da se naš repertoar med sezono navadno temeljito spremeni. Morda bodo napravili letos pri tem majhno izjemo: da bodo namreč izpustili šund, dodali pa umetnost.

Tudi kot katoličani se veselimo resničnega napredka in duhovne veličine našega gledališča. »Kratka kronika življenja«, kar drama mora biti, bodi nam vsem tudi — pot v božje višine.

Ali so bili naši kulturni delavci verni

France Jesenovec

XI. Anton Martin Slomšek (1800—1862).

Po protestantskih pisateljih in škofu Hrenu v našem pregledu nismo več naleteli na duhovnika — kulturnega delavca razen na Vodnika. Z Antonom Martinom Slomškom pa zopet srečamo odličnega našega kulturnega delavca-duhovnika, ki je bil škof, pisatelj, pesnik, vzgojitelj, organizator, publicist, sourednik, mentor in mecen slovenske književnosti. Deloval je prav v sredini prejšnjega stoletja najbolj vneto.

Slomšek je bil sodobnik Franceta Prešerna. Oba sta bila naša najodličnejša kulturna delavca iz prve polovice in rsedine prejšnjega stoletja. Oba sta delala za naš narod, čeprav sta v bistvu izhajala iz različnih pogledov na narodno kulturna vprašanja. Medtem ko je Prešeren izhajal zgolj iz naroda in je verske stvari jemal v svojih pesmih po večini samo kot simbole, ki so bili znani in priljubljeni našemu narodu je škof Slomšek izhajal iz verskega mišljenja prav tako kakor iz narodnega.

Tako sta se oba velika kulturna delavca med seboj kar najlepše izpopolnjevala. Anton Martin Slomšek je zaradi tega naravnost osrednja postava za naše vprašanje slovenskih kulturnih delavcev in njihova razmerja do Boga, vere in cerkve. Slomšek je živel v času, ko se je avstrijska duhovščina večinoma že ločila od janzenistov in šla po poti za Marijo Klementom Hofbauerjem, pri nas zlasti za škofom Barago — torej za duhovščino, ki se je ločila od našega jožefinizma in večinoma izšla iz dionizične, vesele, čustvene romantike in v Nemčiji in Avstriji celo osnovala samostojno, tako imenovano katoliško romantiko (Novalis, Tieck). Vendar pa ob Slomškovem času tudi janzenizem ni še povsem izumrl na Slovenskem, saj se njegove sledi poznajo tja do šestdesetih let 19. stoletja. A že v poglavju o janzenistih smo ugotovili zelo važno stvar, da slovensko ljudstvo na deželi in tudi po mestih ni bilo prav nič naklonjeno rezkemu, suhemu in strogemu janzenizmu, marveč je bolj ljubilo veselo, frančiškansko, baročno in romantično misleče duhovnike. In prav iz tega ljudstva je takrat izšel Slomšek. Pa je tudi skozi vse svoje življenje pri ljudstvu in njegovi miselnosti ostal, čeprav ga je božja previdnost posadila na knežji škofovski sedež.

Tako kot je Slomšek razumel našega preprostega človeka, ga zlepa kdo ni razumel, posebno pa ne marsikdo izmed naših kulturnih delavcev tiste dobe. O Slomškovi vernosti torej sploh ne more biti dvoma, saj je izšel iz vernega slovenskega ljudstva, saj je bil katoliški duhovnik in škof. Pa zato vendarle ne moremo kar mimo njega s samo to golo in skopo ugotovitvijo. Že zato je treba o njem spregovoriti nekaj več, ker smo ga zgoraj imenovali središčno postavu za naša razglabljanja. In ker je Slomšek taka središčna postava ob vprašanju vernosti naših

kulturnih delavcev, je treba posebej poudariti, da more Slomšek služiti za zgled in za vzor vernosti, za vzor, kako lepo in popolno se da združiti vernost s kulturnim delom za slovenski narod.

Slomškovo geslo je bilo: Bog in narod. V Slomšku se je kar najpopolneje združevalo delo za katoliško cerkev in za slovenski narod. Saj je bilo to dvojje zanj eno in isto, nekaj, kar se ločiti ne dá. Že v bogoslovju se je skladno razvil v duhovnika in rodeljuba obenem. Slodnjak lepo pravi o njem: »Zanj je bila služba Boga in narodu ista, kršitev dolžnosti do ljudstva in jezika mu ni bila nič manjši greh kakor kršitev božjih zapovedi. Nepokorščina zoper Boga se je v njegovi duši slikala spet kot nezvestoba rodnemu ljudstvu.« (Slodnjak, Pregled, stran 134).

V resnici, kako je bilo vse njegovo delo prežeto z mislijo na Boga in narod istočasno. Pel je vesele pesmice, ki so se širile kar z napevi med ljudstvom in tam celo ponarodevale; kot spiritual v celovškem bogoslovju je učil slovenske bogoslovce — bodoče duhovnike — slovenskega jezika; slovenskega jezika je učil tudi posvetne izobražence, zlasti juriste; sam je vsepovsod pridigoval, govoril, učil v slovenskem jeziku, kar je za tisto dobo izredno važno, redko in tudi pogumno delo; ustanavljal je narodna društva, liste in družbe; zagovarjal je slovenščino in se bojeval za njene pravice v uradu in v šoli pred samim Dunajem; in končno njegove krasne pridige in govori v slovenskem jeziku o delu za slovenski narod, za njegovo srečo in blaginjo! Res je, kar pravi Slodnjak o Slomšku, da je veliki škof delo za slovenski narodni prerod zasidral kot metafizično zapoved v samem Bogu.

Kako je Slomšek vodil in podpiral mlade slovenske duhovnike in pesnike! Koliko je storil za razcvet katoliške cerkve na štajerskem! A nič manj ni bil udeležen pri delu za slovenski narodni prerod srednjega in spodnjega Štajerja. Njegovo delo je tako na las podobno velikemu hrvaškemu škofu in kulturnemu mecenu Josipu Juraju Strossmayerju! Dokaz — da cerkev ni nikoli protinarodna, da delo za cerkev nikoli ni nezdružljivo z delom za kulturni podvig lastnega naroda. In še dokaz, da Cerkev nikakor ni in ne bo bita konservativna in nazadnjaška, ampak — kakor kaže vprav Slomšek pri Slovencih in Strossmayer pri Hrvatih — zmerom na prvem mestu, kadar gre za napredek in kulturni prerod narodov.

Naj v dokaz teh svojih trditev ob koncu navedem nekaj besed škofa Slomška samega, da tako podkrepim tezo o neločljivosti njegovega dela za Boga in kulturni napredek slovenskega naroda. Tole je zapisal v letu svoje smrti 1862. v Drobtnicah: »Dosti je dremanja, preveč je zgube; ali zamujeno nam še ni stopiti v kolo omike (drugih narodov)... Pustite Slovencem dve reči, ki sta nam dragi kakor svetle oči: sveto katoliško vero in pa besedo materino... Pade naša prava vera, pade tudi naša sreča; smo trdni Slovani, smo tudi zvesti kristjani. In to nam Slovencem čez vse velja... Verli Slovenci! Ne pozabite, da ste sinovi matere Slave, naj vam bo drago materno blago: sveta vera in pa beseda materna«.

Tako pravi sam veliki škof Slomšek. Pravkar navedene besede naj bi ne veljale samo Slomškovim sodobnikom, ampak za vse čase naj bi bile vsem slovenskim kulturnim delavcem vzor ljubezni in dela za kulturni prerod slovenskega naroda. (Dalje.)

Mučence

V kmečki točilnici »pod vejo« so se fantje opili. Vnel se je prepir. Padale so trde besede, vmes brezsrčne in bogokletne. Pristopil je resen fant in jih opomnil: »Ali boste tako začeli?« Planili so po njem. V njih rokah so se zasvetili noži. Zadeli so ga smrtno. Zrušil se je in izdihnil.

Sledila bo sodna obravnava. Do potankosti bo opisan zločin. Nastopilo bo več prič, ki bodo s svojimi izjavami krivdo omiljevale ali povečavale. Morilci bodo povešenih oči in skesano priznali svojo pijanost in vse, kar so v pijanosti storili. Sledila bo sodba na nekaj mesecev ječe.

Kdo pa se bo pri tem spomnil tihe veličine junaka, ki je imel poguma dovolj, da je pijance opominjal k dostojnosti ter branil božjo čast? Ali ni to mučenec v pristnem krščanskem smislu? Ali bo njegova žrtev streznila vsaj tiste, ki so ga ubili? Kdor pozna naše razmere, bo mogoč z žalostjo napovedati, da se bodo zločinci vrnili iz ječe še bolj pokvarjeni in da bodo naprej pili, preklinjali in ubijali.

Spričo takih dogodkov ne moremo ostati ravnodušni. Naš narodni ugled pada. Kaj nam pomaga ves kulturni napredek, če se mladina vdaja alkoholu, surovemu preklinjanju in krvavim obračunom! V živo je zadel višji vojaški poveljnik, ki je zbranim slovenskim županom predočeval, v kako sramotnem stanju prihajajo slovenski fantje in moške v vojaško službo. V kulturno zaostalih krajih našega juga da se kaj takega ne godi kakor v napredni Sloveniji.

Najbolj žalostno je pač dejstvo da taka podivjanost odkriva, kako zelo poma v naših družinah globoka vernost in vzgojna resnoba. Ali se ne čutimo poklicane, da bi z vso ognjevitostjo mladostnega idealizma zastavili svoje sile v premišljenem in odločnem boju proti pijančevanju in surovosti?

Slovenci bogokletja v svojem jeziku ne poznamo. Po narodni slabosti posnemanja in prilagojevanja smo to pregrešno razvado zanesli k nam od sosedov. Zdaj pa ne slišiš ostudne bogokletne besede samo iz ust pijanega hlapca, tudi dijak, ki sliši tolikokrat navodila o lepem vedenju in nauk o božjih zapovedih, jo izusti ob vsaki priliki.

Bog ne pusti samega sebe zasramovati. Ali ne bo udaril preklinjevalcev? Šiba božja pa bo udarila tudi nas, če preklinjanje brezbrizno poslušamo. Darujmo svoje molitve in vsakdanje težave v zadoščenje za bogokletne žalitve! Z vso pobožnostjo molimo pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom predpisane zadostilne molitve! Vsakega preklinjevalca posvarimo takoj, pa četudi bi bilo treba čutiti njegovo maščevalno jezo. Ali bi ne bilo lepo umreti v boju za čast božjo in dostojanstvo človeka?

-nist.

Hublet-Anžič

Po šoli je Albin divje prigrmel k patru prefektu.

»Dober dan, stric! Kako je kaj?«

»Hvala, fantič moj. Pa s teboj? Kako se počutiš prvi dan v internatu?«

»Krasno, divno, čudovito! V zavodu je pa res lepo. Tako se mi godi kot kakemu princu. Vendar pa, da odkrito govorim, so tudi stvari, ki mi ne ugajajo.«

»Nemogoče!«

»Prav zares, stric Štefan! Glejte: med poukom po cele ure molčati, saj to je nemogoče! Ko sem bil v Kanadi teden dni v šoli pri sestrali, smo včasih lahko malo pokramljali. Tukaj pa naj ne bi sploh nič!«

»Bo že šlo. Samo malo dobre volje bo treba, pa se navadiš.«

»Poskusil bom, stric, kar bo v moji moči. Pa še nekaj: Ali ne bi mogli patra Medana opozoriti, da me nekoliko prezgodaj zbudi? Davi na primer me je že točno ob šestih! Mami to gotovo ne bo všeč, saj mi je vedno pravila, da prezgodaj vstajam. Povedal sem tudi patru, pa mislite, da je kaj zaleglo? Kakor da me ni razumel, no, pa tudi jaz nisem silil. Pa veste, kaj, stric? Zdi se mi, da se pater Medan ne bo uklonil. Kakšna škoda, ko je sicer kar šik tip!«

II.

Angeli varuhi imajo dosti dela.

Albinu je grozno dolgčas! Že celih pet minut, pet dolgih minut, je pri študiju in je miren! Ker pač še nima potrebnih knjig, se ne more učiti. Za božjo voljo, kako strašno dolga je ura študija! Albin se okrene k sosеду in ga prijateljsko potreplja po rami.

»Povej no, ali bomo dolgo v učilnici? Jaz bi se dosti rajši šel igrat!«

Ker je te besede povedal polglasno, se brž razleže po klopih pritajen smeh, paznik pa grozno grdo pogleda.

»Delati, delati, prijatelj Albin!«

»Saj bi rad, pater, pa nimam knjig!«

»Stopi v prodajalno, dal ti jih bo frater!«

»Hvala, pater!« Albin plane iz klopi in je v največje veselje tovarišev v dveh skokih pri vratih. Zdaj pa hitro v prodajalno! Toda kje se skriva ta prodajalna?

Na slepo srečo odpre prva vrata, plane po hodniku in že stoji pri dolgi vrsti steklenih omar, ki tvorijo prirodopisni muzej.

Kolikšna sreča! Nagačeni ptiči vseh velikosti in barv, od gnusnega jastreba do najlepših kolibrijev. Je res vredno, da si jih ogleda. Oho! Tole tukaj je pa še lepše: dolga vrsta štirinožcev! Lev! Pa kako je grd! Njegovi rumeni zobje še miške ne bi prestrašili, ali pa njegova velika okrogla glava in garjevi kožuh! Kaj? Tole pa naj bi bil medved? No, v Kanadi so dvakrat tako veliki! Albin se spomni silnih grizljivcev (medvedov Severne Amerike), kakršne je večkrat videl ustreljene na farmi (kmetiji). To so bili medvedji, da, ne pa takale reva! Prezirljivo zmaje z glavo in odide naprej.

A že ne misli več ne na prodajalno ne na knjige. Krasna misel mu šine v glavo: »Kaj, ko bi si malo ogledal naš zavod? Bilo bi zelo zabavno!«

In že je na potu. Na slepo srečo se v skokih spenja po stopnicah, dokler jih je kaj. Končno pa jih zmanjka in pred nosom mu pot zapro vrata, ki pa jih je treba samo odriniti in je na podstrešju. Izvrstno! Albin se ves srečen pretika skozi vsakovrstno šaro: staro pohištvo, pokrito s prahom, stoli brez sedal, zvotljeni naslanjači, stari okviri brez stekel! Albin je v malih nebesih. Oho! Tamle na koncu podstrešja je pa lestva! Torej je mogoče splezati še više! In že je paglavce na lestvi, spleza do vrha in ne brez težav dvigne pokrov nad glavo ter se znajde na majčkeni ploščadi vrh zavodove strehe, ki ne meri več ko tri kvadratne metre!

Saj to je tako veliko odkritje, da ga še slutiti ni mogel, ko je začel raziskovati! Priti na vrh strehe! Nebeško! Da bi bolj užival svoj veliki uspeh, se razgleda in malo oddahne, se Albin ušede prav na rob ploščadi, tako da mu noge visijo v prazno globino pod njim, in se začne željno ozirati naokoli.

Pod njim je zavodovo dvorišče in stavbe v obliki podkve. Nekoliko naprej pa v oktobrskem soncu blestijo rdeče in vijoličaste strehe, kakor da bi jahale druga drugo in se dregale s komolci. Iz tega morja opek in škrljev pa rastejo sivkasti stolpi, priostreni stolpiči, zvoniki in dimniki. Še dalje obkroža mesto velika cesta, za njo pa v mlečni, prozorni in ožarjeni megli velika ravan, da ji ne dogledaš konca. Na nasprotni strani pa razločno vidiš zaokrožen greben griča, ki nosi cerkvico; in zadaj za njim celo vrsto položnih gora, ki se vse bolj izgubljajo v blelih barvah.

Albin je ves iz sebe; z rokami ploska in drhti od veselja. O, kje so že tovariši, učilnica in vse drugo! Toda ali se ni tamle na koncu strehe dvignila lina? Da, in prikazala se je roka, ki je v zraku otresla šop posušenih rastlin! Le kaj bi to bilo? Albin brž pozabi na razgled, se kot mačka gibčno spusti s ploščadi in zdrzne v žleb, tam pa brez vsake opore in brez skrbi, da na njegovi desni zija pod njim prepad, steče po razbeljeni pločevini prav do skrivnostne odprtine. (Mati ni zastoj trdila, da njen vratolomni sinko potrebuje celo četo angelov varuhov!)

Albin pomoli glavo skoz odprtino in zagleda ozko podstrešno sobico, pobeljeno in brez pohištva. Po vseh zidovih visijo na žeblih velikanski šopi posušenih rastlin. Na tleh pa kleči star frater, pridno rešeta zrna in izbira stebila. Kakšna čudna zabava!

O, s temle možičkom se bo pa treba malo pošaliti! Prav krepko ga bom prestrašil! In že se vihravec pretegne skozi okence, se v zraku prekucne in prileti rastlinarju k nogam. Pa še sledu ni o groznem strahu, kakor ga je pričakoval Albin! Frater se komaj malo zdrzne in proti vsiljivcu okrene spokojni obraz z velikimi, otroškimi očmi, ki se mu veselo nasmihajo.

»Kje si se pa ti utrgal, prijatelj moj?«

»Nikjer se nisem utrgal... vstopil sem!«

»Pa odkod si prišel?«

»I... po žlebu! Tam na vrhu sem bil, pa sem vas zapazil in sem vam zato prišel voščiti dobro jutro.«

»Po žlebu?« se prestraši frater in kar verjeti noče.

»Seveda! Če ne verjamete, pojdem pa še enkrat.«

»Ne, ne!« vzklikne dobričina in ustavi fantiča, ki se že pripravlja, da bi svojo »zračno progo« ponovil. »Ne, saj ti verjamem! Kaj pa bi prav za prav rad? Po kaj si prišel?«

»Po kaj?« Kot blisk se razposajencu posveti, po kaj je šel iz učilnice. »Po knjige grem!«

Frater ga pa kar nič ne razume. Ali ga morda ta pobič vleče za nos? Ne, to že ne bo, saj se mu na obrazku bere sama nedolžnost.

»Kako pa ti je ime, fantič moj? Zavodar prav gotovo nisi, saj té poznam vse, vsaj po obrazu.«

»Pa sem, čeprav šele od sinoči. Zato pa tudi grem po knjige.«

»Po kakšne knjige?«

»No, po šolske knjige! Veste, pater mi je rekel, naj grem v prodajalno ponje, zato sem skoraj vso pet tekel. Uf, kar vroče mi je!«

»Pa prodajalna vendar ni na strehi!«

»Kaj vem, kje!«

»Kje neki? Na dvorišču! Kdo pa ti je rekel, da plezaj prav do sem?«

»Nihče. Srečal nisem nikogar, da bi ga vprašal, šel sem pa kar vedno više, vedno naravnost in prišel na streho. Veste, frater, tako je lepo: zvoniki, ravan in...»

»Hm, da, da!«

Albinu je bil prijazen fratrov obraz zelo všeč, zato se je kar meni nič tebi nič usedel zraven njega na tlak in govoril:

»Kaj pa delate, frater?«

»Saj vidiš. Zdravilne rastline izbiram.«

»Kaj?«

»Zelišča za zdravila. Če boš zbolel in prišel v mojo bolnišnico, boš kar strmel, kakšne pijače ti pripravim!«

»E, nič mi ni za zdravilne pijače, pa tudi zboleti ne maram!«

Bolničar se je veselo in glasno zasmejal. Otroke je zelo ljubil in bil po tej svoji vdanosti malim bolnikom pravi dar božji. Seveda, če se je kak razvajenček samo bolnega delal, da bi mu boljše stregli, ga je kar na kratko odpravil. Kadar pa je šlo za rano in nevaren izpuščaj, tedaj je za bolnika prav po materinsko skrbel, ga negoval in se zanj žrtvoval, če treba tudi po cele noči prebdel, ne da bi mu z obraza izginil smehljaj, ki daje bolniku poguma. Bil je res dober in svet človek in hišni zdravnik ga je večkrat dražil:

»Frater Andrej, za svetnika vas proglasimo, ker delate čudeže! S svojimi molitvami in smehljajem ste ozdravili več bolnikov ko z mojimi zdravili!«

»Frater«, pravi Albin, »mojega strica poznate, kajnega?«

»Kakšnega tvojega strica?«

»No, strica Štefana, patra Kovača?«

»A, torej si nečak patra prefekta?«

»Seveda. Ali ga imate radi?«

»Kajpada!« reče starček odločno. »Tvoj stric je svet mož, ki ga je treba posnemati!«

»Tudi mama pravi tako.«

»No, vidiš. Pa ti? Imaš strica rad?«

»O, seveda. Prav za prav ne vem, zakaj. Saj ga komaj poznam, pa vseeno.

»To je pa res. Še nikoli ga nisem videl jeznega, še takrat ne, kadar se najbolj krega.«

»Prav malo se še spominjam, kako smo prišli v Evropo na njegovo mašniško posvečenje. Bil sem še čisto majhen, pa še zdaj vidim strica Štefana, kako me blagoslavlja. Mama me je pestovala in se jokala. Tudi on se je jokal. Jaz pa sem se smejal (smejem se vedno), ko mi je mama pomagala napraviti križ. Kmalu nato pa smo odšli nazaj v Kanado.«

»E, v Kanado?«

»Da, ker je očka Kanadec iz prastare kanadske rodovine, ki je prišla tja med prvimi naseljenci. Mama pa je Belgijska. Kar ni se mogla navaditi na kanadski zrak, uboga mamica, in zdravnik je rekel, da mora nazaj v Belgijo. Jaz pa, ko odrastem, pojdem spet v Kanado in postanem misijonar med Indijanci... Saj res, frater, ali nimate morda med temi zelišči tudi kaj takega, da bi moglo mamo ozdraviti?«

»Najboljše od vseh zdravil je dobra molitev, fantek moj, in to ti prav rad obljubim. Pa tudi sam moraš dobro moliti!«

»Seveda, frater.«

»In rad moraš imeti ljubega Boga.«

»Kajpada.«

»Pa nikoli ga ne smeš žaliti.«

»Ne bom ga.«

»Zdaj pa, fantič moj, brž nazaj v učilnico! Tvoj stric gotovo ne bo zadovoljen, če te najde tu.«

»Zakaj? Ali je to kaj hudega? Pater Medan mi je dovolil iti v prodajalno. Pa povejte mi, frater, kje pa tiči ta nesrečna prodajalna?«

»Na dvorišču, prav na drugem koncu, malo na desno. Pa le hitro stopi, sicer fratra ne bo več tam.«

Albin se mu zahvali in zbeži, spotoma pa ponavlja: »Na dvorišču, prav na koncu, na desni!« Kakor žoga je preskakoval stopnice, da bi bil kmalu prekuenil hlapca, ki je prav zložno pometal hodnik, potem pa je pritekel na dvorišče...

Spomini na lepe večere v Žingarici

Nekje v žingarskih skalah so se izgubili poslednji odsviti dneva. Travnati breg postaja temnozelen. Pečine prisluškujejo vodi, ki poje svojo večno pesem pod njimi...

Tudi me pojemo. Mlada dekleta, življenja in veselja ter božjega miru polna. Sedimo na klopi pred kočjo in lovimo zvezde z razposajenimi očmi. Anko je strah in Lenka je zaspala. Seveda, zjutraj pa začne prva razgrajati, nagajivka... Ampak me se ne zmenimo zanje. Kar naprej pojemo: »Dekle svetlih oči, enake tebi ni...« Slavka se je razrla nekam med drevesa in prepeva, da nazadnje vse utihnemo in poslušamo samo njo... G. katehet je končal brevir in se prismejtal med nas; č. sestra se v kuhinji ukvarja s posodo in dve tovarišici ji pomagata...

Vse smo kakor ena družina. Med nami ni preprirov, — saj smo kongreganistkinje. Če se Tončka in Jožica za šalo skavsata, se pa takoj spet poravnata in si razdelita velik kos Zavrtčnikove čokolade...

G. katehet se nam smeje, ker pojemo samo otožne pesmi. Uh, kaj ne ve, da smo ženske?! V naših srcih pa le vlada veselje, tisto veselje, katerega nam ne more nihče vzeti.

Ko se popolnoma stemni, zažari sredi grmovja gnil les. Tudi kresnice še prita-vajo izpod listkov kot spomin na davno kresno noč. Včasih zagori na Stolu kres. Toda kmetje tod okoli so žalostni, ker jim je živina v planini bolna. Pri tem smo seveda tudi me prizadete, ker moramo za zajtrk piti čaj namesto kave. Pa je vseeno prijetno!

Tako hitro mine večer. Čuj! Gong nas že kliče v kapelo. Dati moramo delež tudi Bogu. Saj je tako prijetna in domača ta naša kapelica. Vse je preprosto in pri-srčno. Marija z Detetom se smehlja, ko ogleduje razigrane obraze svojih varovank,

ki jo v večerni molitvi prosijo varstva čez noč... Njej smo se izročile in služile ji bomo do konca. Saj Ona je naša vodnica, kateri se priporočamo. Vemo, da smo potrebne pomoči v nadlogah; pri Njej naj-demo vedno zavetje. Rezka.

Urednikova listnica.

S to številko začne izhajati »Naša zvezda« kot verski in kongregacijski list za dijake in dijakinje skupno. Sila raz-mer nas je do tega prisilila. Vendar pa bodo naročniki imeli od tega tudi veliko korist. Odslej bo izhajala »Naša zvezda« stalno na 16 straneh za isto ceno 10 din. Po vsebini bo skušala zadostiti sodobnim potrebam dijakov in dijakinj. Uredništvo bo posebno veselo dopisov iz dijaških in kongregacijskih vrst in jih bo objavilo kakor hitro bo moglo. Merilo za delo in sodbo nam mora biti vsem: velika ljubezen do »Naše zvezde«, ki bi rada pomagala sedanjemu dijaštvu k Bogu in Mariji.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10				11				
12					13			
14			15			16		
17		18		19	20			21
22	23			24	25		26	
27			28			29		
30				31				
32					33			

Vodoravno: 1. del obraza, hrvaški časopis, 4. cerkveno opravilo, 10. kamin, 11. potomstvo, 12. italijanski naziv mesta v Benečiji, 13. nevestina oprema, 14. predaja, 16. postava (športni izraz), 17. planinska rastlina, žensko ime, 20. abesinsko jezero, 22. vrsta plesa, prometno sredstvo, 24. rimski cesar, preganjalec kristja-nov, 27. finsko pristanišče, 28. žival, 30. svetopisemska oseba, 31. Nemčiji priključeno pri-stanišče, 32. livada, gorenjski kraj, 33. začeti.

Navpično: 1. velikonočna jed, 2. stara obli-ka za kdor, 3. rimski pesnik, 4. Hamsunov roman, 5. svetopisemski prerok, 6. trgovski po-pust, 7. poljedelec, 8. nemška božja pot, 9. sve-topisemska oseba, 15. duhovniška stopnja, 18. hrvaška reka, 19. Feitenova duhovna igra, 21. zgodovinski zapiski, 23. ud izumrlega na-roda, 25. leposlovna obravnava, 26. kislina, 27. ženski glas, 29. del naslova.

»Naša Zvezda« izhaja dvakrat v mesecu. Cena za dijake 10 din, za druge 15 din letno. Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Tomaž Klinar. Uprava: Streliška ulica št. 12/II. Uredništvo: Costova 7, Ljubljana. Tiska Jugoslov. tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).